



Výrazné stresové linie a prosvítání melaninu na konci per u ručně dokrmeného mláděte



Peřová cysta u kanára



## Kůže a kožní deriváty - peří

Peří je naprosto unikátní svou strukturou i funkcí a vyskytuje se pouze u ptáků. Zajišťuje jim ochranu mechanickou, termální, chemickou i biologickou, díky němu je možný let, má nezastupitelnou roli při termoregulaci, je nepostradatelné v komunikaci mezi ptáky. U mnoha druhů je pohlavní dimorfismus vyjádřen právě různým opeřením (barva, typ, délka peří, struktura, apod.) samců a samic. Ptáci na rozdíl od nás dokáží navíc vnímat i UV spektrum a druhy, které vnímáme jako celkem barevně nezajímavé, vypadají pro ostatní ptáky naprosto jinak než pro nás (dobře známý případ loskutáka, který při zapojení UV spektra hraje všemi barvami). Jasně barvy peří pomáhá udržovat sekret kostrční žlázy a také tukové sloučeniny produkované kožními buňkami. Známe několik druhů peří se specifickou stavbou a vlastnostmi, ale podrobný popis by byl značně nad rámec tohoto článku.

**Peřové cysty** jsou relativně časté u kanárů Norwich a Gloucester a s velkou pravděpodobností jsou dědičné. Jde vlastně o vrostlá pera, která neprošla kůží, zůstávají ve folikulu, ale stále rostou – nedostatkem místa se ohýbají a deformují i své okolí (k peřovým cystám může dojít i po poškození peřového folikulu škrábáním, poraněním, popálením, infekcí, apod.). Řešení je chirurgické a problém se na stejném místě může objevit znovu při růstu nového pera.

**Cirkoviróza (PBFD)** je virové onemocnění, při kterém dochází mimo jiné k deformitám zobáku a peří. Změny na peří zahrnují zesílené peřové pochvy, ze kterých se nemůže pero normálně uvolnit a zůstává tak obalené keratinovým obalem; dále velmi svědivou polyfolikulitidu, kdy z jednoho peřového folikulu vyrůstá několik per; zvýšenou lomivost per; zdeformovaná pera; jejich abnormální růst; změny barvy; poruchy přepeřování, apod. Při jakékoli změně opeření ptáka by měl chovatel nechat vyšetřit krev na toto zákeřné onemocnění, protože se ukazuje, že výskyt v našich chovech je mnohem častější, než se předpokládalo.

**Změny barvy peří** jsou velmi časté u cirkovirózy, ale může je vyvolat i onemocnění jater. Zajímavé je, že někdy se barevně změněné peří může vrátit do původního stavu i bez přepeření. Například u korel s chronickým onemocněním jater dochází k zežloutnutí per, které se ale po úspěšné terapii vrátí k bílé barvě. Pravděpodobně je tento jev způsoben změnou složení tuků produkovaných kožními buňkami. U agapornisů různohrdých se mohou objevit rudá peříčka mezi zeleným peřím při infekci krevními parazity nebo při nevyhovující stravě. U amazónů a žáků se objevují abnormální žlutá, červená a růžová pera související s onemocněním ledvin, jater nebo systémovým onemocněním. PBFD způsobuje výskyt červených per u žáků.

**Stresové linie** nebo hladové linie jsou velmi častým nálezem u ručně dokrmených mláďat nebo u ptáků, kteří byli v období vývoje peří ve stresu. Může jít o stres z neadekvátní výživy (metabolický stres), z lidské manipulace, z násilného krmení, z přítomnosti rušivých faktorů, ze změny prostředí, apod. Příčin je spousta a důsledkem jsou viditelné pruhy na peří. Pokud jsou nové podmínky chovu optimální, problém by se neměl po přepeření objevit.

**Polyomaviróza** je dalším virovým onemocněním, které způsobuje dystrofii per, ale také zpomalené vyprazdňování volete, apatii a náhlé úmrtí u andulek. Specifická léčba neexistuje a v případě jakýchkoli změn opeření je doporučitelné nechat ptáky otestovat odběrem krve. Tzv. **francouzské pelichání** je pak projevem polyomavirózy, PBFD nebo i kombinací těchto dvou viróz.

Někdy se setkáváme s požadavkem chovatelů na **zastřížení letek**, aby papoušci nemohli létat nebo aspoň ne tak dobře. Jde o zákrok, který má mnoho variant a existuje celá řada „stříhů“. Všechny ale v podstatě vedou k tomu, že pták je do určité míry frustrovaný z omezení svého pohybu a pokud se zastřížení provede bez ohledu na individuální situaci, věk, schopnost létat, psychický stav papouška, prostředí, ve kterém žije, apod. nebo se provede neodborně, může papoušek špatně přistávat a zraňovat si prsní kost, někdy dokonce dochází k rozvoji psychického stresu natolik, že se papoušci začnou škrábat. Tento zákrok by měl provádět pouze veterinář, a to po důkladné konzultaci s majitelem a probráním toho, co si vlastně od zákroku slibuje, protože mnohdy jsou očekávání nereálná.



Náhrada zlomeného pera u dravce (Avian Medicine, Samour)



Perzistující keratinové pochvy



Polyfolikulitida



Krvácivost per při infekci cirkovirem (BSAVA)

**Nekvalitní opeření** je mimo výše popsané virózy (a některá další onemocnění) většinou důsledkem neadekvátní a nevyvážené stravy. Barva, lesk a celková kvalita peří je obrazem zdravotního stavu ptáka, a pokud je peří matné, roztržené, suché a pták o sebe nepečuje, je evidentně něco v nepořádku. Jestliže je struktura pera nekvalitní důsledkem špatné výživy nebo prodělaného stresu, dochází někdy k prosvítání melaninu (hlavně na koncích per) a peří vypadá, jakoby mělo černé konce. Odlišná situace je u ptáků, kteří lezou po pletivu a peří si o ně odírají – především ocasní pera jsou pak olámaná a roztržená, ale nejde o žádné onemocnění, jen **mechanické opotřebení**.

**Zlomená pera** většinou chovaným ptákům nijak zásadně nevadí. U dravců se provádí nastavování per, aby bylo opeření kompletní a poškozené pero nemělo negativní vliv na let a následně lov. U papoušků

tato metoda není tak efektivní a většinou není ani potřebná. Zlomené pero je při přepeření nahrazeno jiným a pokud je nutné obnovu urychlit, lze pero vytrhnout. Jde ale o velmi bolestivou proceduru a u silných per je při neodborném trhání možné i poranění peřového folikulu nebo natržení okolní kůže.

Nemocí, které se projeví na opeření je samozřejmě mnohem více než je uvedený stručný výčet, ale v podstatě při všech změnách peří (ať už změny barvy nebo struktury) platí, že by měl chovatel vyhledat pomoc veterinárního lékaře věnujícího se ptákům. Může jít o banalitu, ale také o život ohrožující stavy a čím je diagnostika a terapie včasější, tím větší je šance na úspěch.

MVDr. Jana Leimerová – Zábřeh na Mor.  
leimerova@veterinazabreh.cz

Foto: archiv

# NOVÁ Exota

Časopis pro chovatele exotického ptactva

Vydavatel: Mgr. Jan Sojka  
Zahradní 15, 783 35 Horka nad Moravou  
e-mail: info@novaexota.eu  
www.novaexota.cz, www.novaexota.eu  
IČ: 73162086

**Inzerce, objednávky a distribuce**  
Tel.: +420 739 009 276, +420 585 378 340

**REDAKČNÍ RADA ČASOPISU Nová EXOTA**

**Šéfredaktor:** Mgr. Jan Sojka

**Zástupce šéfredaktora pro ČR**  
Mgr. Lubomír Tomiška

**Zástupce šéfredaktora pro SR**  
Pavel Forisch, Marek Buranský

**ODBORNÁ REDAKČNÍ RADA**

**RNDr. Bc. Jaromír Vachutka**  
ptáci obecně a systematika ptáků

**Ing. Josef Nožička**  
jihoameričtí papoušci

**Petr Zeman**  
afričtí papoušci

**Emil Antonín**  
australští papoušci, mutace

**Milan Habrcetl**  
andulky

**Bc. Martin Papač, Walther Wiener**  
genetika ptáků

**Lubomír Veselý, Mgr. Radomír Veselý**  
kanáři, evropské ptactvo, kříženci

**MUDr. Michal Straka**  
drobní exoti

**Jaroslav Němec**  
vodní drůbež

**Zbyněk Laube**  
holubi a bažanti

**Ing. Vladimír Vondra, Ing. Vít Vojtíšek**  
fotografie

**MVDr. Lubica Nečasová, MVDr. Jana Leimerová**  
veterinární poradna

**ADRESA REDAKCE**  
**Časopis Nová EXOTA**  
Zahradní 15, 783 35 Horka nad Moravou  
Tel.: 739 009 276  
e-mail: sojka@novaexota.eu  
**(na tuto adresu zasílejte své příspěvky do časopisu)**

**Pavel Forisch**  
J. C. Hronského 22, 831 02 Bratislava  
Tel.: 0244 251 871, 0918 942 085

**Marek Buranský**  
Podzámska 7, 940 61 Nové Zámky  
Tel.: 0903 481 000

**Grafický návrh:** Časopis Nová EXOTA  
**Registrace:** MK ČN E13209  
**ISSN:** 1213 6549

**Rozšiřují společností:**  
PNS, a. s.  
Mediaprint & Kapa, a. s.

**Foto na titulní straně:**  
Tricha orlí  
(*Psitrichas fulgidus*)  
Foto: Ing. Josef Nožička

Za obsah a původnost příspěvků odpovídá autor. Redakce si vyhrazuje právo na krácení či úpravu příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí.

[www.novaexota.cz](http://www.novaexota.cz), [www.novaexota.eu](http://www.novaexota.eu)



cs-cz.facebook.com/Nová-Exota-  
časopis-124158380948808/timeline

## Veterinární ambulance U SVATÉ BARBORY



**MVDr. Jana Leimerová**  
Komenského 18a, 789 01 Zábřeh  
e-mail: leimerova@veterinazabreh.cz

veterinární ambulance  
pro psy, kočky, plazy,  
malé hlodavce,  
králíky, fretky  
a exotické ptactvo

